

2.

ა. ჯანაშვილი - პ. ჯანაშვილი

მეოცნება ნიათება

18

აკრული
19 19

გრიგოლ როგავიძე

დიდი მუჟიკი.

მზვარის წურბეღნი სრიალობენ ლაღის პეშვებით.
ყარამფილს აბნევს მზის ტევრების ნელი კალმასი.
ყვითელ აღმურში ილეწება თეთრი აღმასი.
მიწის მკერდები ალებს სვამენ ახარფეშებით.

ცხელ ნირვანაში მოთენთილი შიშვედ გეშვებით:
ვით მდინარეში შეძირული ნელი კალასი,
ხელდება ეინი ალესილი ქარვის კალოსი!
დიდი შუადლის ავბორცობით დავიგეშებით.

მწიფე მარცვლები ცვივა ხეჭტის გამსკდარ ბროწეულს.
თელემის პადეში ახშორებენ ყველა რიტმები.
ნათელი ჩქური ერთვის ვნებით სიფრცის ძოწეულს.

ღვთის სიახლოვით მეწამულნი: ვიწვით; ვითვრებით.
რაბსებ-შებმული ტყდება პანის სპილენძის კვვრი.
და სიყვარულით ბნედას გვაყრის მზის ავი ტვერი.

1918 წ. ენკენისთვე

გაოლო იაშვილი

აჯღიპორცრუცი.

ამპარტავანი და ყოველთვის პირგაპარსული,
ბუნებით შავი, ხელოვნურად გათეთრებული,
ლაშაზ რითმისთვის ერთის წუთით ჩაფიქრებული
გამაცობ მითი, რომ არა მაქვს ვრცელი წარსული.

დამონებულ ხალხს შევაპარე სიტყვა თარსული.
ყოველთვის მეღის მშვენიერი ქალთა კრებული.
მხოლოდ უაღრის ყელსახვევით გაკვირვებული.
მათრობს გაშიში, სურნელება ძველი, სპარსული

საქართველოში არ იწამეს ჩემი დენდობა,
მაგრამ ბოდღერის ცივი ლანდი მე თუ შენდობა,
ხალხის წინაშე მე ვიქნები მუდამ მართალი.

მე მახალისებს მხოლოდ ჩემი salto—mortale
შევხარი მზესა, ვეტრფი მთვარის ყვითელ ხავერდსა
და რუსთაველთან გადაუდივარ მე ალავერდსა.

1917

ბიზიან ბაზიძე

2 აპრილი.

ბათუმი მისცეს და ორპირზე მოდის თათარი...
ატმის ყვავილით სისხლიანი სტირის აპრილი.
ყვითელ სატურნის უბედობით ავით გამზღარი—
პიეროს სულიც საქართველოს კუხათ დაბრილა.
უახლოვდება საუკუნის მას მეოთხედი,
ჰგონია, თითქო საქართველოს წინ დაიბადა.
საბედისწერო წუთს ელოდი, წუთო მოხვედი..
პიერო წუთით წითელ ქუდში გაგარიბალდდა.
თავზე დამნათის ჩემ ქალღეას ყველა ვარსკვლავი.
ვანქის ტაძართან სალოცავათ მიყვდი მარტო,
მაშინ ტფილისმა კოშმარების გამიშვა მკლავი,
განვლილ ცხოვრებას ეშაფოტი რომ აუშართო,
საკუთარ თავის და სამშობლოს ახალ შერცხვენის
ტანჯული ფიქრით სამუდამოთ შოვიჭანცები.
ახ! მეგობრებო, ჩემი ხული ქვარტლია სხვენის,
ცრემლით სავსეა ჩემი წილი „ჩვენი ჯანწების“.
მხოლოდ თქვენ იცით, რისთვის მტანჯავს ასე ტფილისი,
მისი სიბერე, მრუდე სახე და სიფილისი...

აპრილი 1918 წ.

მრ. ჯაფარი

თეთრი კარავი.

ოცნება თეთრი—ნახი წუთი—და სალოცავად
ფირუზის ფიქრით ათოვლილი თეთრი კარავი—
ო, როცა, ძმებო, შემოდგომის ბილიკით წავალთ
ნახ დატირებათ და საუბრათ დაგვიფარავენ.
უფალო, იყოს—იყოს ჩვენთან ეს ნორჩი ნდობა—
ნუ დაიძინებს ლოცვა დაბრილ ქუთუთოებზე—
და მეჩვენება თეთრ კარავათ და სამშვიდობოთ
მე მოგონება ნისლისფერი—ის ფართო ვხო—
ძველი სახლები, მოწყვნილი რომ ასე სდუმან
და ყვავილები—ყვავილები სათუთი, ნახი—
ვინ დაგვიტირებს უკანასკნელთ ამ ქვეყანაზე
თეთრი ოცნებით—უცნაურით და ჩუმით—ჩუმით!
და ასე გვართობს ფერმიხდილი ეს საუბარი
თეთრ სიბარულში საოცნებოთ რომ მოგვეჩვენოს—
ო, ეს ლექსები, სუსტი, ნახი მას დაუბარეთ
ვინც აქ თეთრ კარავს და მშვიდობას ჩვენ აგვიშენებს.

სცეჟან მალარმე.*)

I

მალარმე არასდროს არ ყოფილა პოპულარული, როგორც მწერალი. მისი აუდიტორია არ იყო დიდი, მაგრამ ის შესდგებოდა პოეტებისაგან, რომელნიც უსმენდენ მას, როგორც სიბილლას მოწიწებით და თრთოლვით. პოეტებმა აიყვანეს ის დიდების განმარტოებულ სიმაღლეზე. მალარმე სწირავდა თავის ლექსებს არა განათლებულ ბრბოს, არა გაზეთების მკითხველებს; ის სკედდა თავის სონეტებს მისი კარჩაკეტილ გენიალობის დაუღალავ და ვნებიან თაყვანისმცემელთათვის. მალარმე არასოდეს არ გახდებოდა კლასიკური: ის ყოველთვის გამოიწვევს ფილისტერების გულისწყრომას, რომლებსაც მისჯილი და გადაწყვეტილი აქვთ იალტაცონ ვულგარული მწერლებით.

გერლენთან ერთად მალარმე იყო მამათმთავარი ახალი შკოლის ფრანგულ ლიტერატურაში—სიმვოლიური შკოლის. მისმა მრავალმა საუბარმა პოეტებთან, არა ნაკლებ ვიდრე მისმა ნაწერებმა შექმნა ის ნიადაგი, რომელზედაც აყვავდნენ შხამიანი ყვავილები ახალ ხელოვნებისა. თავის შემოქმედების დასაწყისში მალარმე იყო პარნასელი და პარნასელების პოეტიკის გავლენით, რომელიც აღიარებს ფორმას, როგორც ერთადერთ საფუძველს ხელოვნებისას, მალარმე სამუდამოდ დარჩა სტილის რაინდი და სიტყვით აგხნებული. იმ წრეში, რომელიც იკრიბებოდა მალარმეს სალონში, არსებობდა მალარმეს კულტი.

მალარმემ შექმნა სიტყვებიდან კოშკები ულმობელი სითეთრისა. სონეტი, ეს თავადური ფორმა ლექსისა მალარმემ, ვით ჯადოქარმა გადააქცია ამაყ და კეთილშობილ ჩვენებათ. და მალარმეს მაღალი სახელი შეერთებულია გედის წარმოდგენასთან, რომელიც კვდება სონეტის თოვლიან სარკეში. მალარმე იყო „პოეტების მასწავლებელი პოეზიაში“. მის მოწაფეებს შეუძლიათ აღმოაჩინონ მის ლექსებში ძიება უდიდესი სტილისტისა, რომელიც სანამ მნიშვნელობდა თავის თავს სიტყვას, ანთავისუფლებდა ამ სიტყვას ყოველდღიურ ცხოვრების სამარცხვინო გავლენისაგან და უკანასკნელად სიტყვები განუშენდილნი, სასჯელთა რკალში გატარებულნი, გამომწვარნი გონების ცეცხლში, იძენდნენ საფირონთა და აღმასთა ღირებულებას, რომელთაც მინიჭებული და ნაბრძანები აქვთ იწვოდნენ და არ იფერფლებოდნენ პოეტურ შემოქმედების სასწაულში.

მალარმეს პოეზია სიმვოლიურია, მაგრამ ის თვითონ იყო გასათკარი და

*) წაკითხული იყო „ცისფერ ყანების“ სადამოხე ტფილისში 1917 წ. 2 თებერვალს.

სამაგალითო სიმბოლო. მისი არა ვრცელი და არა მდიდარი ბიოგრაფია ზღაპრულია ჩვენთვის, როგორც ბიოგრაფია არტურ რემბოსი, ამ ბარბაროსის, რომელმაც, როგორც პანიპალმა თავს დაესხა პოეზიას, გაანადგურა ის და შემდეგ წავიდა თავის მოჩვენებებით გააღებულ უდაბნოში. მაღარმეს პოეზიაში დიდი ადგილი უჭირავს ოთახს, მაგრამ ეს ოთახი დამშვენებულია მორთვით იროდიადით და იაპონიის ეკზოტიურ ვახებით. ბუხარი მის პოეზიაში და ცხოვრებაში იყო მომხიბლავი დეტალი, როგორც ყალიონი; წიგნი კი იყო უკანასკნელი ასრულება მისი ოცნებისა. ეს ხომ იმან სთქვა, რომ სამყარო არის გაჩენილი იმიტომ, რომ დაიწეროს ერთი შესანიშნავი და ღირსეული წიგნი, და მისგან. როგორც საზარებას, მოვლიდნენ ამ წიგნს, რომელსაც ის სწერდა მთელი თავისი სიცოცხლე. ეს წიგნი არავის არ წაუკითხავს. ის დასწევს მაღარმეს სიკვდილის შემდეგ მისმა მეგობრებმა. შეიძლება ამ წიგნის დაკარგვა უსწორდება ალექსანდრიულ ბიბლიოთეკის დაკარგვას. მაღარმეს ყურადღებას არ იპყრობდა პოლიტიკა და როდესაც მას სთხოვენ გამოეთქვა თავისი აზრი ფრანგების და გერმანელების დაახლოებაზე, რომელიც მაშინ უნდა მომხდარიყო, მაღარმემ სთქვა: „ჩემთვის საკმარისია ის, რომ ბოდლერი ითარგმნება გერმანულ ენაზე და ვაგნერს ტაშს უკრავენ პარიზში“. ის ახლა არ იტყვოდა ამას, მაგრამ მისი სიტყვები მაინც საგულისხმოა.

11

მაღარმეს უყვარდა ლათინურ დეკადანსის პოეტები, რომელნიც ენათესავებოდნენ მას ფორმის და შთაბეჭდილებათა შემოდგომის კულტით. დაისი და შემოდგომა — აი ორი მომენტი, რომელნიც დიდ ხანს შეადგენდნენ მაღარმეს იდეალს. მაგრამ არსად არ იფეთქებს ისეთი ძლიერებით ზამთრის აღი, როგორც „გედში“, რომელიც არის დამაბრმავებელი ნირვანა თეთრი წვედიადისა. მაღარმე უფრო ადრე ეხმაურებოდა შემოდგომის მეწამულ აგონიას, ცეცხლ მოკიდებულ ხეებს. უიმედო ჰეივებს, მაგრამ შემდეგ მან უარყო დილის და შუადღის ვარდისფერი ბრწყინვალება, რადგანაც ის მიიზიდა თეთრმა ფერმა, რომელშიდაც უფრო ნათლად აისახა მისი დენდიზმი, მისი ამპარტავანი სევდა. აქამდის გაურკვეველი გამოცანა — მაღარმე ნახულობდა თავის ოცნებისთვის სამოსს თითქმის უხილავს, გამჭვირვალეს და ლანდურს. ჩვენთვის განსაკუთრებით არის ძვირფასი ის ლექსები, რომელნიც არ არიან მისაწვდომი ვულგარულ გაგებისათვის და იწვევენ შიშს, როგორც უცხო იეროგლიფები. მისი ლექსები — ხშირად მოუღებულნი მძიმეებს და წერტილებს თითქოს არიან ფრაგმენტები, თითქოს ჩვენს წინ იშლებიან შეწყვეტილ ორგანოთა და განთიადთა ოაზები. ვიარესლავ ივანოვმა აღნიშნა მხატვარ ჩურლიანის სურათებში გაბატონება სწორი ვერტიკალური ხაზისა, რომელიც მუდამ ცისკენ არის ამარ-

თული; მე ავნიშნავ მაღარმეს პოეზიაში თეთრი ფერის უპირატესობას. თეთრ ფერს მაღარმემდისაც ჯავდა მოტრფიალე. გავიხსენოთ ტუფილ გოტიეს ლექსი—სიმფონია ღია ფერისა. მაგრამ გოტიეს პოეზიაში, თუმცა ის პარნასელია, ეს ფერი არ არის გავრცელებული მთელ მის ლირიკაზე. მაღარმეს შემოქმედება კი არის დაბურვილი ამ ფერით. როგორც უნახესი პუდრიტ.

მაღარმე ჭანდაკებრივია. როდენმა—თანამედროვე ჭანდაკების ფიდიასმა—იგრძნო და დააფასა მასში მოჭანდაკე, როდესაც სთქვა მაღარმეს გასვენებაზე: „ბუნებას ბევრი დააგვიანდება. სანამ ის კიდევ შექმნის ამისთანა ქალას“. ბალუტში მოცუკვავემ ნიჟინსკიმ განხორციელა მისი ფაენი, ნიშნებს რომ სდევნის ენებიანი თაედავიწყებით. „ფაენის ნაშუადღევის მოსვენებაში“, რომელიც რჩება ხსოვნაში, როგორც უსპეტაკესი ჭანდაკება, მაღარმემ კიდევ ერთხელ დაამტკიცა ოცნების ძლიერება. ეს ოცნება, რომ წარსული დაიბრუნოს, სძლევენ აწმყოს და მასში ამეფებს სასურველ ზმანებათა ცხადებას.

მაღარმემ შექმნა ოთახის ესთეტიკა. რასაკვირველია ოთახის თვალსაჩინო კათეგორია არის სარკე. შეიძლება მაღარმე არის პირველი პოეტი, რომელმაც მიაქცია ყურადღება სარკეს, როგორც შემოქმედების საგანს და მაღარმემ მოგვცა სარკის პოეზია. სარკე ხომ უდიდესი სიმბოლოა ჩვენი ყოფნისა. არაფერი ისე მისტიურად არ გამოხატავს ჩვენი ყოფნის ლანდურობას, ჩვენს ორობას, ჩვენს კავშირს წარსულთან და მომავალთან, როგორც სარკე. აი ციტატა მაღარმეს: „ზამთრის კანკალიდან“: ის ელპარაკება ქალს: „ვინ იხედებოდა შენს გინეციურ სარკეში, რომელიც ღრმავა, როგორც გრილი წყარო. დატყვევებულია გველივით დაკლავნილ ნაპირებში გახუნებულ ოქროთი. მე მრწამს, რომ არა ერთმა დედაკაცმა ჩაასვენა ამ წყაროში თავის სილამაზის ცოდვა და დიდხანს რომ ჩავუყვირდეს, მე დაეინახავდი ტიტველ აჩრდილს“. აი როგორი სიტყვებით მიმართავს სარკეს მაღარმეს იროდიადა: „ო, ცივი სარკე! უფრო წყალი, ეს ბრალის სევდა. მომწყვდეული გაყინულ რკალში, თუ მეტად ხშირად უნუგეშო, მრავალი ხანი, მე დაღალული სიზმრებისგან, მდომი ოცნების, რომ ჩაითენთა ვით ფოთლები შენ წყლის უფსკრულში, მე გამოვკრთოდი შენ სიღრმიდან ობოლ ჩვენებათ. თ, დაისის დროს შენი ლურჯი წყლების სიღრმეში ვიგრძენი ტიტველ ოცნებათა ამოვება“.

მაღარმემ უაილდზე უფრო ადრე შეიყვარა ნივთები და ამზილა მათი ინტიმური რაობა. მაღარმემ გაიგონა თეთრი ქვითინი სერაბიმთა და ატაკუნახულობთ ჩვენ სერაბიმთა ვიოლებში და მიხრაფეებში მაღარმესათვის ტიპიურ სითეთრეს. ქალწულობის და ზამთრის სითეთრე კიდევ ერთხელ გვატყვევებს ჩვენ „იროდიადაში“. ამ პოემაში ხომ ყველა ფიქრები და ოცნებები იფრქვევა თოვლიან სარკეში და „მოქმედება“ სწარმოებს მხოლოდ მინაში. თვით მაღარმეს პორტრეტი, მისი დათოვილი სახე იძლევა სი-

თეთრის შთაბეჭდილებას. ეს არ არის როდენბახის სანტიმენტალური სითეთრე, მთვარემ რომ დაბადა თავისი საუკუნო სევდით. ეს არის სითეთრე ზამთრის, სარკისა და ქანდაკების. ეს სითეთრე არის სიმბოლო უმაღლესი სულიერი ძლიერებისა, ეს სითეთრე არის ნირვანა, რომელშიდაც პოეტს უნდა გაანცალკევოს თავისი სული. აქ სითეთრე მხოლოდ სახეა რჩეული უკვდავების. ბრწყინვალე და ქალწულ ზამბახებში გვევლინება ჩვენ მალარმე, როგორც ბრძენი, სიტყვების მესაიდუმლე, სიმბოლოს ქურდში და ჩვენ გვიყვარს ეს ამაყი არრდილი.

III.

მალარმე ლოცულობს იზიდისათვის, მოხიბლული იმით, რომ ვერასოდეს ვერ დაინახავს მის ღვთაებრივ სახეს, რომ მას შეუძლია მუდამ იოცნებოს მასზე და მორცხვით გადაშალოს მისი სამოსის ხვეულები, როგორც გრძნეულ ყელსაბამის ქვეები, როგორც სიმები ჭიანჭურისა, უქამანჩოთ რომ ქვითინებს. იღუმალება—ეს მარად ქალწულებრივი იზიდა—თითქოს მადლობელი იყო მალარმესი, რომ ის ასე ფრთხილად ეხებოდა მას, ანანავებდა მას თავის იოცნებაში და იღუმალებამ მისცა თავისი თავი მალარმეს საამბოროთ. თავის თვარიაში და თავის ლექსებში მალარმე იყო მცველი და მართოდვარე პაეი ამ იღუმალების, ის არასდროს არ გვაჩვენებს თავის მუზას, ის წინააღმდეგია სიკბადის და მეტად უმაღურნი უნდა წავიდნენ ამ ტაძრიდან, სადაც ღმერთების ყოფნა საგრძნობელია არა ყველასათვის.

მალარმემ უარყო პოეზიაში აღწერილობა და მოთხრობა, მაგრამ არც ერთს მგოსანს არ უმუშავნია ეპიტეტზე ისე, როგორც მალარმეს. შეიძლება მალარმემ პირველად აგრძნობინა პოეტებს ეპიტეტის დიდი მნიშვნელობა. ეპიტეტი საღებავია საგნის და რამდენად ეს ეპიტეტი უფრო ღრმაა და შინაარსიანი, იმდენად შემოკმედება უზრუნველყოფილია დროისაგან. გიუისმანსის გმირი დეზესენტი იოცნებობს იმისთანა ეპიტეტის შექმნაზე, რომელსაც შეუძლია მთელი თვეები აქანავოს სული სხვა და სხვა მოგონებებში. სიმვოლიური ეპიტეტი არა გავს რეალისტურ ეპიტეტს, რომელიც ყოველთვის გენსაზღვრული და მცირე მისსიით გამოდის პოეზიის საჯი-რიითაზე. რეალიზმი არის უბეში ანარეკლი სინამდვილის, სიმვოლიზმი კი არის კმედითი ფერისცვალება ქვეყნიერებისა, როგორც ესთეტიურ ფენომენის, როგორც სიმბოლოსი, რომელიც მოითხოვს შთაგონებულ გამოცნობას. მალარმე აზროვნობს სიმვოლებით, რომელნიც, როგორც გრძნეული სარკეები იძლევიან სინამდვილის უამარ სახეებს. სახე ყოველთვის ერთია, სიმბოლო კი მრავალსაზიანი, მისი შინაარსი უძიროა და ამოუწურავი, რაც სიმბოლოს აძლევს ცხად უპირატესობას, როგორც პოეტურ შემოკმედების მეტოდს. უაილდმა სთქვა: სიძულვილი საზოგადოებისა თავი

ნამედროვე ხელოვნებისადმი არის კალიბანის გაბეღება, რომელიც ხელოვნების სარკეში იხედება და მასში თავის თავს ვერ ნახულობს. მალარმე იყო ბრწყინვალე იმპროვიზატორი თავისი ოცნების და ცხოვრება როგორც უფარვისი სუფთიორი სამუდამოთ უარყოფილი იქნა პოეტისაგან. სიმვოლიზმი არის ძიება და ნახვა იმ გარმონიულ პარალელებისა, რომელიც პირველად აღიარა ბოდლერმა თავის „შესაბამებაში“. მალარმემ ნახა თავისი ოცნების ცხადსაყოფათ სიტყვათა ახალი დასი. დაუზოგავ სიპოლოთა სინტეზი მისი ლექსების მოვლევარე კომპოზიციებში და ობელისკებში სიტყვები, როგორც ნიდაბიანი ბრილიანტები და ოპალები ამაყოფენ ერთმანეთის სხივებით. ერთი სიმვოლიური საზე იხედება მეორეში, სანამ მთელი სიმბოლო არ აიშართება ცაში, როგორც „ფეროიული სობორო“. მალარმეს სიმბოლო არ არის ალფგორია და უბრალო კალენდოსკოპი. სიმვოლისტებმა შექმნეს პოეზიაში პერსპექტივა. პერსპექტივა მართდისობისა, კლასიკური პოეტები კი ახლო იდგენ თავის შემოქმედების საგანთან და შეგნებულად არ განიშორებდნენ მას. ჭეშმარიტ ხელოვნებაში კი გადამწყვეტ როლს თამაშობს მანძილის და ეამის პათოსი. ჭეშმარიტ სიმვოლისტს სწამს მომენტები დროთა და სივრცეთა გადადგმისა, მას სწამს, რომ ერთ უსაბულო ამბოროში არის მთელი სიბრძნე ქვეყნისა და ერთ ხალამოში მიცვალებულ პრინცესების და ვარსკვლავების ოხვრა.

IV.

როგორც ფლტბერი, მალარმე არის მოწამე სიტყვისა და მესაიდუმლე. მან შექმნა „მისტიკა“ და ფანტასტიკა სტილისა. გამოუთქმელი აზრი სდევნიდა მალარმეს, რომ მთელი მსოფლიოს იდუმალემა დამარბულია სიტყვის სამკაულში. მალარმე ყოველთვის იყო სიტყვის მთვარეული, სიტყვის მონა და ბატონი. მალარმეს შეეძლო მოეჯადოვებია და აეღაგმა სიტყვა, როგორც ფაფარაყრილი მხეცი. მის სიტყვაში, რომელიც უფრო ხშირად პლასტიური იყო, სახეები ინაკეთებოდნენ ნისლეებით და ლაგვარდებით. სიმვოლისტებშიც განმარტოებულა მალარმე, როგორც სტილისტი და სიტყვის კავალერი. ის ჯაშუშია სიტყვების; როგორც არაბს მას უნდა ყოველი კვლუცი სიტყვა მოაქციოს თავის სასროლში, დაამწყვდიოს ის დაფერულილ რითმების ცისფერ სატუხალოში. შეიძლება სიტყვები ზანდაზან ღალატობდნენ თავის კავალერს, მაგრამ ლიტერატურა ალტაცებით მოიგონებს ამ სულთანს, რომელმაც შეიყვანა პოეზიის არამბანაში მრავალი სიტყვები. სიტყვის და ლაპარაკის მეფე ლექსების გარდა სწერდა მინიატიურებს. ეს პოემები პროზათ ბოდლერის ამდაგვარ პოემებზე მალა სდგანან. აქ მოწაფე იმარჯვებს მასწავლებელზე. ცნობილია დამოკიდებულება მალარმეს ბოდლერიდან. აი პარალელები: ალბატროსი — გედი, ჰიმნი სილამაზეს — იროდიადა, ბოდლერის შუშის პეიზაჟი და მალარმეს ფან-

ჯრები. მაგრამ გიუისმანხის სიტყვით მალარმე არის კვინტესენცია ბოდ-
ლერის და ედგარ პოეს. მალარმეს პოეზიაში ბოდლერის კოშმარი დაი-
წმინდა და ავიდა იმ სიმაღლეზე, საიდანაც იყურებიან შარშარილოს ვენე-
რები და აპოლონები.

მალარმე, ვით ჯაფარი მთელი თავისი სიცოცხლე სჭედდა ძვირფას ქვებს
და იგონებდა მათ. ამის გარდა ის იყო იდეალური ქურუმი და იცავდა
ხელოვნების სიწმინდეს ქუჩის თაყდასხმიდან; ხელოვნება, რომელიც დაამ-
ცირეს ნატურალისტებმა, მან გახადა რელიგიურ გაღმერთების საგნად,
თლიშპათ, რომელზედაც სხედან მხოლოდ რჩეულნი, დაგვირგვინებულნი
დიდების ეკლიან გვირგვინებით.

მალარმეს პოეზია დაუთავებელია, მის ლაბარატორიაში ბევრი ნაგრევე-
ბია, რომელნიც გვირგვინია ჩვენ ბევრ დამთავრებულ ძეგლებს. მისი
პოეზია, როგორც ვენერა მილოსელი მოტეხილ ხელით გვიხმობს მარა-
დისობისაკენ და ამეფებს ჩვენ სულში უკვდავების წყურვილს.

1917 წ. იანვარი.